

פגיעה חמורה בימ"ח הגז הלאומי

יוסי לנגוצקי

1 יום שישי האחרון התפרסם ב"הארץ" מאמר משתלח של נח מיה שטרסלר, שכותרתו "כת שרלטני הגז". כגיאלוג העוסק יותר מ-40 שנה בחיפוש גז ונפט בארץ ובעולם, וכמי שיום והוביל לתגלית שדה הגז "תמר" (ע"ש נכדתי) – וגם נמנה עם מה ששטרסלר מכנה "כת שרלטני הגז" – אני רואה חובה לעצמי להגיב על דברי הבלע שכתב.

לכאורה, צבר תגליות הגז הענקיות בים התיכון העמוק הישראלי, אירוע דרמטי לכל הדעות, היה אמור לדחוף את הממשלה לטפל בנושא באחריות ומתוך ראייה אסטרטגית ארוכת טווח. אך לא כך היה.

אכן, הוכח בשנים האחרונות שקיימים בים התיכון הישראלי מאגרי גז, שעשויים לספק את מלוא תצרוכת הגז של המדינה במשך יותר מ-40 שנה ("תמר", "לוייתן", "כריש" ו"דלית"). אך מכיוון שהסיכויים לתגליות גז משמעותיות נוספות בים התיכון הישראלי הם להערכת קטנים, הרי שקיים החשש שמדובר באירוע חד-פעמי. ועדת צמח, שהוקמה על ידי הממשלה ב-2013 לצורך קביעת עתיד השימוש בגז, פסקה (והמדינה אישרה) כי 40% מהגז שהתגלה יותר ליצוא, ואילו השאר ישמש לצורכי ישראל עצמה. קשה להאמין, אך הכמות שהוקצבה למדינה תוכל לספק את צרכיה ל-20 שנה בלבד (מהן חלפו כבר חמש). במילים אחרות, אושר יצוא גז לארצות העולם, על חשבון הרובה הלאומית.

על הקושי המתבקשת: "ומה יהיה בעוד 20 שנה, כשהגז שהוקצה למדינה יאול", עונים גורמי הממשלה: "הסירו דאגה מלבכם. עוד נגלה הרבה גז בים התיכון הישראלי". במילים אחרות, המדינה, בחוסר אחריות משוע, ללא שום אחיזה מוכחת במציאות, החליטה להמר ולרוקן את ימ"ח הגז הלאומי, כדי לאפשר לגורמים שונים לצבור רווחים.

על מנת להבטיח את ביטחונה האנרגטי של מדינת ישראל, יש לאסור לחלוטין כל יצוא גז משדה "תמר" או משדה "לוייתן"

מניסיוני במלחמות ישראל הריני מעיד על חוסרים משמעותיים באמצעי לחימה שנתגלו במהלכן, מכיוון ש"חכמי הדור" מעלו בחובתם ולא הקפידו על שמירת המלאים במחסני החירום. חיזוק לצדקת הערכתי בדבר הסיכויים הקטנים לגילוי שדות גז משמעותיים נוספים בים התיכון הישראלי הוא העובדה, שאף חברה בינלאומית לא נענתה לחיזורים ולמכרזים של משרד האנרגיה מהעת האחרונה לחיפוש גז בים. דומה שהחברות שנספחו לחומרים הרלוונטיים שמשרד האנרגיה העמיד לרשותן לצורך לימוד והערכת הסיכויים לתגליות משמעותיות, הגיעו גם הן למסקנה המצערת, שהסיכויים לתגליות משמעותיות נוספות קטנים עד כדי כך, שאינם מצדיקים חיפוש גז או נפט נוספים.

בעבר טענתי, כי לא אופתע אם יתברר בעתיד, שמתווה הגז הושפע משוחד שניתן לגורמים שהיו קשורים בו. חשש זה היה פועל יוצא של סדרת סימנים מעידים: פרופ' דייוויד גילה, הממונה על ההגבלים העסקיים, נבעט מתפקידו, וכך גם עו"ד אורית פרקש-הכהן, יו"ר רשות החשמל; נעקפו תקנות וחוקים בטענה של צורך בחיסיון ביטחוני, כביכול; שמענו על צימאונה העז של מצרים לגז מישראל – המצאה חסרת שחר; מדינת ישראל ראל ויתרה ללא כל סיבה לחברות הגז על הנחת צינור הולכה שני, משדה תמר לחוף הישראלי, והשאירה אותנו חשופים לכל תקלה אפשרית בצינור הבודד שקיים.

סוגיית ראשונה המאמתת את חששוני בדבר שוחד היא העובדה שתא"ל (כמיל") אבריאל בן יוסף, סגן ראש המועצה לביטחון לאומי (באותה עת), מי שהיה אמור לעמוד על משמר ביטחון המדינה בוועדת צמח, חשוד ששימש כחפרפרת של אינטרסנטים, וקיבל שוחד מגורם גרמני שהיה מעוניין ביצוא גז. ב-2012 נפגש ג'ון הופמייסטר, הנשיא (לשעבר) של חברת "של", עם ראש הממשלה. ב-2015 הזהיר בכנס הרצליה: "אל תייצאו גז". טענתו היתה, שמדינת ישראל חייבת להבטיח רובה לאומית ללפחות 40 שנה, לפני כל יצוא. ביטחון לאומי אינו רק מספר הטנקים והמטוסים שיש לכם, אמר, אלא גם כמות האנרגיה שמצויה בידיכם לטווח הארוך. שהרי לא ניתן לחזות את העתיד הרחוק, כפרט כשמדובר בישראל הקטנה והמבודדת במזרח התיכון, ומשום כך חובתכם להחזיק ברזרבות גז שיאפשרו לעמוד בתרחישים כמו חוסרי דלק בינלאומיים, מצור ימי, חרם על ישראל, מלחמה אזורית וכדומה.

לסיכום: גז משדה תמר זורם לישראל זה שלוש שנים וחצי, והוא עשוי לספק את מלוא תצרוכת המדינה לעוד כמעט עשרים שנה, ללא כל גז משדה לוייתן. על מנת להבטיח את ביטחונה האנרגטי של מדינת ישראל, יש לאסור באיסור חמור יצוא גז משדה תמר או משדה לוייתן כל עוד לא יוכח – מעשית, בקי-דוחים, לא בסיסמאות חלולות – קיומן של רזרבות גז נוספות משמעותיות. כל פגיעה בימ"ח הגז הקיים תהיה פגיעה בביטחון.